

debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATTKunnskap er én ting,
forstand noe ganske annet

HAUK

DAGENS SUKK

En ny NOU er som en lærebok i utdatert samfunnsøkonomi.

Norge mot 2025

Chr. Anton Smedshaug

KRON
OG MYNT

Forrige torsdag ble NOU-en «Norge mot 2025», levert av utvalg som skulle «analysere hvordan koronaepidemien vil påvirke grunnlaget for verdiskaping, produksjon, sysselsetting og velferd i Norge».

Til tross for dette brede mandatet er «Norge mot 2025» preget av selvfølgeligheter som like gjerne kunne vært skrevet uavhengig av koronanedstengningen. Utfordringene skal løses med tilskudd slik at ungdom kommer i jobb og etablerte arbeidstakere omstilles, mens digitaliseringen skal drive samfunnet videre fremover. I tillegg foreslås skattereform. Det siste er nok ikke så dumt, dersom det kan bidra til å fremme norsk produksjon og eierskap på bekostning av en oppblåst eiendomssektor, ikke minst ved å gjøre noe med skatt på arbeidende kapital som produksjonslokaler og maskiner. Også rentefradraget bør i så fall erstattes med sparestimulerende tiltak, men det nevnes ikke.

I praksis er NOU-en som en lærebok i utdatert samfunnsøkonomi, som ikke lenger tar inn over seg konkrete utfordringer, som for eksempel at mye av næringslivet er helt avhengig av en ikke-bærekraftig arbeidskraftsimport, at store deler av norsk tjenestesektor ligger brakk, og at mye av handelsstanden sliter, mens dagligvare- og netthandel får urimelige konkurransefordeler. Den berører heller ikke at utenlandske turister nå er fraværende, at fly- og reiseselskaper går på lavbluss, og overnattingssektoren, og at serverings- og underholdningsbransjen er i beste fall i knestående. Ei heller er beredskap knyttet til medisiner, medisinsk utstyr og matforsyning diskutert, og ikke hvilke mulige nye satsingsområder erfaringene fra koronasituasjonen kan legge til rette for.

Lite øker forskjellene mer enn tiltakene som nå ble forsterket før påskeuken, der arbeidsplasser for vanlige folk og selvstendige næringsdrivende dør gjennom tiltak som gjør hotell- og serveringsdrift ulønnsomt eller umulig. Og mens manuelle tjeneste- og servicejobber forsvinner, blir kontrasten stadig større til festen i eiendomssektoren og alle som har mulighet til å plassere kapital i aksjer og verdiobjekter. Tiltakene forstørrelse ulikhetene, svekker næringslivet og gjør staten stadig større – også dét perspektivet er glemt. I Perspektivmeldingen som regjeringen la fram for noen måneder siden, finnes det mye gode tall i dokumentet, men lite når

ILLUSTRASJON: KNUIT LØVÅS, KNUITLIVAS@GMAIL.COM

fram til sammendraget annet enn generelle betraktninger, det mulige fremtidige pensjonsproblemet og behovet for flere i helse og omsorg – som vanlig. De mer presserende negative utviklings-trekkene som at det blir stadig flere usikre jobber, at andelen som tar yrkesfag faller slik at avhengigheten av arbeidsimport stiger, at sysselsettingsandelen synker videre, og at fødselstallene

«Norge fortsetter med samme medisin som i de siste to tiårene»

stuper, at Fastlands-Norge ikke omstilles, blir ikke løftet fram. Forfatterne av Perspektivmeldingen skal likevel ha honnør for å ha løftet perspektivet om Norges utvikling fra kristenretten i Gulatingsloven (1024) og frem til i dag.

Utfordringen i Norge i dag er at vi fortsetter med samme medisin som i de siste to tiårene uten at det gjøres vesentlige endringer selv om vi har negativ utvikling på mange områder. Ikke minst gjelder dette Nasjonal transportplan. Her står det faktisk i Perspektivmeldingen at «investeringer i vei og bane knytter landet sammen og kan bidra til økonomiens vekstevne». Merk bruken av ordet «kan». Samferdselsinvesteringene har ligget på om lag det dobbelte av våre naboland i forhold til BNP i årevis, men handelsunderskuddet for Fastlands-Norge bare øker. Vi trenger ikke bare et nytt

Industridepartement, men også et refokusert Infrastruktur- og digitaliseringsdepartement som også blir ansvarlig for like digitale tjenester over hele landet og kobler samferdsel og produksjon.

For et Norge mot 2025 er det nødvendig å bruke mindre tid på teoretiske økonomiske modeller, som nå blir brukt til å opprettholde generelle virkemidler som statistikken viser at ikke leverer. Nå må det fokuseres på virkelighetens utfordringer, og reelle utviklingstrekk for folk flest. Norge må revitalisere god sektorpolitikk, der fokuset blant annet må være å øke andelen i

yrkesfaglig utdanning, styrke regionale utdanningsmuligheter, kraftig styrke industri, fiske- og treforedling, og råvareproduksjon i jordbruket, samt å sikre at infrastruktur- og anleggsinvesteringene løfter norsk produksjon, norske entreprenører og håndverkere.

Påskeaften er det 250 år siden Hans Nielsen Hauge ble født. Han reformerte i praksis det norske samfunnet ved åndelig veksel og innovasjon, som medførte en styrking av næringslivet som over tid også reorienterte staten. Det trengs igjen.

Chr. Anton Smedshaug,

daglig leder i AgriAnalyse og forfatter av boken

«Gjeld: Hvordan Vesten lurer seg selv»

christian.anton.smedshaug@agrianalyse.no

Økonomene Morten Jerven, Erik S. Reinert, Maria Walberg, Rune Skarstein, Chr. Anton Smedshaug og Marie Sneve Martinussen skriver onsdager i Klassekampen.

PÅ TEPPE

På siste verset

«Allsang burde bli forbudt», sies det til **Bergens Tidende**.

Den visa der er det nok flere som vil slenge seg på.

Gjør det for deg

«Påskevarene går rett i søpla», sier en kjøpmann på Hovden til **Fædrelandsvennen**.

Bedre at de kastes med én gang enn at hamstringskjøpene blir liggende i skapet og gi dårlig samvitlighet.

Ost forever

Den britiske artisten Pete Doherty har funnet livsgnisten igjen og sier til **The Sun** at det nå går i «søvn og ristet brød med fransk ost».

Fra Babyshambles til Babybelshambles.

Bedre før

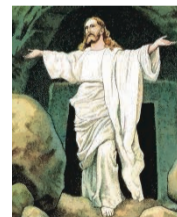
Stavanger Aftenblad skriver at «41 prosent flere barn og unge måtte ha hjelp med spiseforstyrrelse, vold eller overgrep».

De unge i dag klarer jo ikke noen ting selv.

Liv laga

«Sanksjonene har forverret livene til folk flest», står det i **Dagsavisen**.

Hvis folk flest har flere liv, så er det jo bare å prøve igjen.

Null problem

Gode navn

Daglig leder i **Digital Norway** heter Liv **Dingsør**.

Dårlige navn

En **kirurg** i Stavanger heter John Egil Bull **Skadberg**.

Gode navn

I reklamebyrået **Opplysningskontoret for egg og kjøtt** jobber Marthe Helene **Bogerud**.

Dårlige navn

En talsperson for strømmeplattformen **Vierlive** heter Torgeir **Vierdal**.

teppet@klassekampen.no